

Holdijk

wel patiënt is en vervolgens of hij, als hij palliatieve zorg afwijst, ondraaglijk en uitzichtloos lijdt? Voldoende is dat hij bevreesd is voor dat lijden dan wel voor toenemende afhankelijkheid, verdergaande ontluistering of de kans niet meer op waardige wijze te kunnen sterven, aldus de stand van de jurisprudentie, het Schoonheim-criterium. Ziekte is een irrelevant begrip geworden, al houdt de regering vol dat er wel sprake moet zijn van een "medische dimensie" aan het lijden.

Levensmoeheid valt (nog) niet binnen het kader van het wetsvoorstel, aldus de regering op dit moment. Maar ook dat kan zomaar veranderen bij een uitspraak van de rechter in hoogste instantie. De rechter mag dan formeel geen nieuwe toetsingscriteria aan de wettelijke kunnen toevoegen, hij kan de bestaande wel oprekken als hij het maatschappelijk gevoelen maar mee heeft. Onder die voorwaarde zal de wetgever de rechter volgen, zo veronderstel ik. Hetzelfde geldt voor de zogenoemde "pil van Drion", waarover de regering de maatschappelijke discussie op de voet wil volgen en de jurisprudentie afwacht, aldus de memorie van antwoord.

Moet dit gegeven niet tot de conclusie leiden dat de zorgvuldigheidscriteria een sterk subjectief karakter dragen en dat elke casuïstiek tot een normverschuiving kan leiden? Wij realiseren ons intussen hoe moeilijk het is objectieve criteria te geven, want de grenzen voor toelaatbaarheid, zorgvuldigheid, bijvoorbeeld ondraaglijkheid van het lijden, zijn nu eenmaal niet scherp te trekken en wie denkt dat dit wel het geval is, draait zichzelf een rad voor ogen.

Het zo-even behandelde punt, gevoegd bij de eerdere, brengt mij tot de slotoverweging dat goede bedoelingen van de wetgever in hun tegendeel kunnen verkeren, indien te weinig kritisch is stilgestaan bij de redelijkerwijs te verwachten gevolgen. Wij beseffen dat wij het wetsvoorstel wel kritisch bejegend hebben. We hebben dat gedaan vanuit de volgende belijdenis: Wij weten niet wat leven is, alleen dat het gegeven is, en dat van dit geheimenis God het begin en einde is.

De beraadslaging wordt geschorst.

De **voorzitter**: De regering zal

morgen bij de aanvang van de vergadering antwoorden.

Sluiting 0.22 uur

Besluiten en ingekomen stukken

Lijst van besluiten

De voorzitter heeft na overleg met het College van senioren besloten om:

a. de plenaire behandeling van de volgende wetsvoorstellen te doen plaatsvinden op 24 april 2001:

Goedkeuring van de op 17 november 1997 te Rome tot stand gekomen wijziging van het Internationaal Verdrag voor de bescherming van planten (Trb. 2000, 31) (27506);

Wijziging van de IJkwet ter implementatie van een wijziging van de Europese eenhedenrichtlijn (27175);

Intrekking van de Wet tegemoetkoming studiekosten en vervanging door de Wet tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten (Wet tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten) (27414);

Wijziging van de Algemene Ouderdomswet en de Algemene nabestaandenwet inzake de vrijwillige verzekering en wijziging van artikel X van de Invoeringswet nieuwe en gewijzigde arbeidsomstandighedenregelingen (Wet herziening vrijwillige verzekering AOW en ANW) (27468);

b. het voorbereidend onderzoek van het volgende wetsvoorstel door de vaste commissies voor Buitenlandse Zaken en voor Justitie te doen plaatsvinden op 8 mei 2001:

Goedkeuring van het op 17 juli 1998 totstandgekomen Statuut van Rome inzake het Internationaal Strafhof (27484, R1669).

Lijst van ingekomen stukken, met de door de voorzitter terzake gedane voorstellen:

1. de volgende door de Tweede Kamer der Staten-Generaal aangenomen wetsvoorstellen:

Wijziging van het Wetboek van Strafrecht en het Wetboek van Strafvordering met het oog op het herstel van vormfouten bij vorderingen tot verlenging van de terbeschikkingstelling of van de maatregel van plaatsing in een inrichting voor jeugdigen (27258);

Wijziging van de Wet op het primair onderwijs, de Wet op de expertisecentra en de Wet op het voortgezet onderwijs in verband met een overgangsregeling kosten administratie, beheer en bestuur bij verzelfstandiging van het openbaar onderwijs in een gemeente (27291);

Wijziging van de Gemeentewet, de Provinciewet en de Waterschapswet inzake verbetering van de afstemming op de Algemene wet bestuursrecht en enige andere verbeteringen (27547);

Wijziging van de Wet op de medische hulpmiddelen (27548).

Deze wetsvoorstellen zullen in handen worden gesteld van de desbetreffende commissies;

2. de volgende regeringsmissives:

een, van de minister-president, ten geleide van de overzichten van wetsvoorstellen waarvan de afhandeling door één of beide Kamers voor het zomerreces wenselijk wordt geacht (griffiennr. 126877);

een, van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, ten geleide van de "Actualisatie Onderwijs on line" (griffiennr. 126889);

een, van de minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, ten geleide van het ontwerp algemene maatregel van bestuur tot wijziging van het Lozingenbesluit bodembescherming (gelijkwaardige zuiveringssysteem) (griffiennr. 126890);

een, van de minister van Economische Zaken, ten geleide van de resultaten van het project "Lange termijn Visie op de Energievoorziening" (griffiennr. 126878);

een, van de minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, ten geleide van een reactie op het advies "LNV tussen Europa en de regio: de nieuwe opgaven" (griffiennr. 126882);

een, van de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, ten geleide van de Begroting en het beleidsplan 2001 Arbeidsvoorzieningsorganisatie (griffiennr. 126885);

een, van de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, ten geleide van de Tussenevaluatie systeem bestuurlijke boete Arbeidsomstandighedenwet 1998 (griffiennr. 126886);